

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De lamiis et phitonicis mulieribus

Molitoris, Ulrich

[Reutlingen], nicht vor 10. Jan. 1489

Utrum possint facies hominum in alias formas imutare, etc.

[urn:nbn:de:bsz:31-86531](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-86531)

causis. **U**lricus Decreuerunt iudices viros taliter
infectos medicis curie huiusmodi iuratis ostendere se de-
bere pro examine medicorum faciendos. **S**igmundus
Quid inde. **U**lricus Itaqz plures comperi p me-
dicos curie iuratos inspectos quos ipsi medici asseruerunt
natura non frigidos. sed sortilegio maleficiatos esse
Sigmundus Et quid super huiusmodi medicoru
examine finaliter sententiarum exiit. **U**lricus
Decreuerunt itaqz iudices partes ad triennium mutuocoha-
bitare debere opus carnis huiusmodi attendendo. quodqz
largiores in ieiunijs et elemosinis forent vt deus qui insti-
tutor est matrimonij huiusmodi maleficium ab eis auferre
dignaretur Verum quia de huiusmodi articulo opinionez
meam in fine cum precedētibus dubijs lacius declarare in-
tendo. Interim ad alia dubia te conuertere si velis poteris
Sigmundus Quarta enim uero fuit questio.

Utrū possint facies hominū
in alias formas imutare &c.

Vergilijs

Ulricus Quid tibi dignissime princeps. videtur
Sigmundus **Q**uoniam Ulricus Quo hoc
asseris morituro **S**igmundus Dicitur enim in decre
to in ca. episcopi. xxvi. q. v. ubi inquit textus. quisquis ergo
credit posse fieri. aliquam creaturam. aut in melius aut in de
terius imutari. aut transformari. posse in aliquam speciem aut
in aliquam similitudinem. nisi ab ipso creatore qui omnia fe
cit. et per quem omnia facta sunt. infidelis est. et pagano de
terior. hec textus **L**unradus Lanoni namqz aduersa
ri non intendo. Sed que apud historiographos me legisse
memini recitare cupio. Quid igitur ad **U**irgilium dicitur
qui in bucolicis egloga octava recenset q. dum **U**lixes su
is cum socijs a troya exulando: ad circe reginam declinasset
ipsa quoqz circe hospites tales suscipiendo pocula malefica
eis dez ministrasset. itaqz ipsi hospites postquam venenata po
cula bibissent. in animalium diuersarum specierum conuer
si sunt. hic namqz in lupum. alter in aprium. alius vero in leo
nem **S**igmundus Fabulam recitas. poete fini
perunt quibus non creditur **L**unradus Cer
te poete reijcendi non sunt. Nam celsus lactantius ait poe
tas historias scripsisse. Sed sub occulto figmento velasse:
Arramen hanc recitat **B**oetius doctor catholicus in libro
quarto de consolatione. et ait
Uela naritij ducis
Et vagas pelago rates
Eurus appulit in sula
Pulcra qua residens dea
Solis edita semine
Miscet hospitibus nouis
Lacta carmine pocula
Quos ut in varios modos
Uertit herbipotens manus
Hunc apris facies regit
Ille marmaricus leo

Dente crescit et unguibus
Nict lupus nuper additus
Flere dum parat ululat
Ille tigris ut indica
Lecta mitis obambulat
Sed licet varijs malis
Numen archadis alitis
Obstitum miserans ducem
Peste soluerit hospitis
Iam tamē mala remiges
Dre pocula trayerant
Iam lues cerealia
Blande pabula verterant
Et nihil manet integrū
Uoce et corpe perditis
Sola mens stabilisq; semp
Monstra que patitur gemit
Dleuem nimitū manum
Nec potentia gramina
Membra que valeant. lici
Lorda vertere non valeant
Inrus est hominū vigor
Arte conditus abdita
Dec venena potentius
Detrahunt hominē sibi
Dira que penitus meant
Nec nocentia corpori
Mentis vulnere leniunt

Dec Boetius de curratōis metris canit. Sigmundus
Tamen si preclaro stilo Boetius vlixis socioꝝ umq; gesta re
citer. hesito tamen an vera sint. et si talia gesta vera fuerint.
Non mirum si istuc his hominibus accidit qui pagani fue
runt ydola venerantes. et statuas demonum adorantes.

vnde dyabolum super homines tales maiorem potestatem habuisse credimus. Cum autem nos deum celi adoremus et in christu in credimus per quem ab imperio dyaboli liberati sumus. vnde nobis talia contingere posse non existimo

Lunradus Insuper his simile factum audiui mus **Narrat enim Appulleius. prout eum recitat Augustinus eidem asini aures accidisse. ac accepto veneno humano animo permanente se asinum factum fuisse.** **Sig-**

mundus Dixi iam differentia esse inter ydola adorantes et deum celi colentes. **Lunradus** Procedamus igitur ad eos qui deum celi adorant. vt ostendamus eisdem venefica arte talia pariter accidisse.

Sigmundus Procede igitur. **Lunradus** In historia clementis recitatur quomodo facies faustiani qui pater sancti Clementis extitit. et cum beato Petro apostolo conuersabatur per Simonem maleficum immutata fuerit. dicitur enim in eadem historia quod cum impator Cornelium centurionem misisset anthiochiam. vt illic magos et maleficos caeperet. **Sanstianus** licentiam saluandi Apionem et Ambionem a beato petro petijt. cum autem idem faustinianus apud Simonem maleficum declinasset. Itaque Simon ambiani et Appiani exposuit quomodo idē illa nocte Cornelium centurionem fugere vellent eo quoniam audisset eundem Cornelium impatoris ex precepto se comprehendere velle. vnde ipse Simon omnem furorem in faustinianum conuertere proposuerit. **Tantum** inquit facite faustinianum cenare vobiscum. **Ar ego aut quoddam interim vnguentum componam** quocena tus faciem suam perungat et eo quoque vultum meum habere videatur. **Uos** autem herbe cuiusdam succo faciem perungimini prius vt non fallamini de imitatione vultus eius. **Volo enim vt comprehendatur ab his qui me querunt. et licetum habeant filij eius qui me relicto confugerunt ad Petrum.** Itaque facies faustiniani fuit mutata. vt nemo eandem preterquam petrus cognosceret. ad modum quippe vt quod faustinianum

intuebatur: existimabat **S**imonem magum videre **E**cce igitur q̄ per maleficas artes vir sanctus erat immutatus
Sigismundus forte pro tunc faustianus cathedoninus fuit. nec dum baptisatus a petro. vel deus hoc ideo permisit. vt dolus **S**imonis magi proficeret in gloriam petri: prout factum fuit. **L**unradus Quocunq; modo permissum extiterit. attamen ex historia claret q̄ facies eius p̄ maleficiū immutata fuit. **I**tē in historia beati **P**etri recitatur qd̄ cum **S**imon magus antefaciem **N**eronis imperatoris staret eius effigies subito mutabatur vt modo senior modo adolescentior videbatur **I**n eadem quoq; historia legitur. q̄ **S**imon magus hircum in speciem hominis scilicet ipsius simonis mutauit. fertur enim **S**imonem **N**eroni dixisse. vt scias optime imperator me filius dei esse. iube me decollari. et tertia die resurgam **P**recepit ergo **N**ero carnifici. vt decollaret eum qui cum putaret **S**imonem decollare. decollauit arietem **S**imon autem arietis membra recolligens. se et illa tribus diebus abscondit. tertia vero die ostendit se **N**eroni dicens. fac sanguinem meum abstergi qui effusus est. quoniam ecce ego qui decollatus fueram. sicuti permisi tertia die resurxi **N**ero vero his visis obstupuit. et eū filium dei esse putauit. **S**igismundus bone doctor quid tu affers in medium? **U**lricus **M**aiorum doctorum testimonia in eam rem conducentia **D**icit enim beatus **A**ugustinus in libro de spiritu et anima **D**umana opinio dicit qd̄ quadam arte et potestate demonum homines conuerti possunt in lupos et iumenta. et portare queq; necessaria postq; peracta opera iterum ad se redire. nec bestialem mentem in eis fieri sed rationalem humanamq; seruare **H**oc intelligendum est qd̄ demones quidem naturam non creant. **S**ed solum aliquid tale facere possunt vt videantur eē qd̄ non est **H**ec **A**ugustinus **E**cce ergo q̄ **A**ugustinus cōce lit qd̄ aliquid tale facere possunt. **S**igismundus **S**ed subdit vt videantur esse q̄ non est. **U**lricus

*Augustinus
de spiritu et anima*

De hoc lacius in solutione finali dicimus Insuper Augu-
stinus in libro: xvij. de ciuitate dei ait. de ludificationibus
demonum quid dicemus nisi de medio Babilonis esse fugi-
endum quanto enim in hec yma maiorem potestatem demo-
num videmus. tanto tenacius mediatori inherendum. per
quem de ymis ad summa conscendimus Nam cum essemus
in italia audiebamus talia de quadam regione illarum par-
tium. vbi stabularias mulieres imbutas his artibus i caseo
dare solere dicebant quibus vellent. seu possent viatoribus
vnde in iumenta illico verterentur et necessaria queqz por-
tarent. postqz perfuncta opera ad se redirent. nec in eis vitaz
bestialem fieri Sed rationalem seruari hec Augustinus
Sigmundus Hic Augustinus loquitur de au-
dito alieno dicens se a quibusdam recitatoribus audiuisse
vnde dictum Augustini in hoc nihil concludit quia testis
de auditu alieno loquens non probat. Ulricus Sa-
pienter loqueris. attamen audiamus ppinquiora Vincen-
tius in speculo naturali libro tercio. capi. cix. refert cuius ver-
ba hec. refert guilhelmus malmesberiensis monachus in hi-
storia sua. q tempore Petri damiani fuerunt due vetule in
strata publica quas Augustinus appellat stabularias. id e
transeuntes ad hospicia pro mercede suscipientes Nam sta-
bularium proprie hospiciu venale et publicu dicitur. hec
vno comorantes tugurio vno quoqz imbuta maleficio. ho-
spites si quando superueniebat solus in equum vel suem vel
asinum mutabant. et mercatoribus vendentes precium ha-
bebant Quadam die iuuenē histrionicis gestibus victum ex-
igentem hospicio susceperunt. susceptumqz asinum fecerūt.
multum inde lucrantes per asinum scilicet qui miraculo ge-
stium destinabat transeuntes Nam quocunqz modo anus
precepisset monebatur Non enim amiserat intellectum sed
loquelam multum inde questum confluauerant vetule Au-
diens hoc vicinus diues. asinum emit in agno precio Dicitū
quoqz est ei ab illis vetulis vt custodirent eum. ne in aquam

intraret. seruatusq; asinus diu ab aqua. tandem in cautiore
nactus custodiam in lacum proximum se piecit et ibi se diu
volutans asinam figuram perdidit. propriamq; recepit.
Lunq; custos eius scissitaretur ab eodem obuiō. si asinum
vidisset. ille se esse dixit famulus ad dominum retulit domi
nus apostolicum leonem virum seculo sanctissimum Conui
cte anus idem fatentur Dubitantem papam confirmari. pe
trus Damianus vir eruditissimus. producto exemplo de Si
mone mago qui faustianum videri fecit in figura Simonis
Ecce ergo q; Petrus Damianus vir et doctor magne aucto
ritatis apud papam conclusit hoc fieri potuisse. Sig
mundus Tantis historijs et auctoritatibus me impellit
vt nesciam quorsum tandem me vertam. Ulricus
In fine latius sequamur de hoc

Utrum pficiantur ad conuina
sup baculū vel lupū equitando.

b. 11

b. 11